

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
att säkerställa studiero vid Ärentunaskolan i
Uppsala kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrund och syfte

Bakgrundsuppgifter om Ärentunaskolan

Resultat

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolans arbete för att säkerställa studiero under hösten 2015 och våren 2016. Granskningen vid Ärentunaskolan i Uppsala kommun ingår i detta projekt.

Ärentunaskolan besöktes den 4 till och med den 6 november 2015. Ansvariga inspektörer har utredare Lennart Andersson och utredare Viveca Serder varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero genomförs i ytterligare 19 kommunala skolor och 10 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrund och syfte

Skolinspektionens egna erfarenheter och flertalet nationella undersökningar visar på problem med studiero i den svenska skolan¹. Enligt Skolenkäten 2014 (Skolinspektionen 2014b) upplever omkring varannan elev att andra elever stör ordningen i klassrummet och att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna. Vidare upplever var tredje elev att de inte har studiero på lektionerna. Många elever anser därtill att lärarna inte ser till att det råder studiero. Störst är problemen i grundskolans senare årskurser. Även lärarna upplever att en stor del av deras undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet (Lärar-

¹ Se exempelvis Skolinspektionen 2014a, Skolverket 2013a och SCB 2012.

nas riksförbund 2014). Lärarna upplever dock inte lika stora brister i studieron som eleverna. Bilden av bristande studiero och ordningsproblem bekräftas i internationella mätningar såsom PISA, TIMMS och TALIS.

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolan har ett tillfredsställande arbete för att främja och upprätthålla studiero för eleverna i undervisningen. Granskningen ska besvara den övergripande frågan om eleverna får studiero i undervisningen. Särskild vikt läggs vid själva undervisningssituationen, men skolans arbete och rektors ansvar i stort berörs delvis också. I varje skola som besöks, undersöks om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero och om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bakgrundsuppgifter om Ärentunaskolan

Ärentunaskolan är belägen i Uppsala kommun och omfattar årskurserna 6 till och med 9. I skolan finns totalt 513 elever och klasserna är organiserade i fem vertikala arbetslag. Denna granskning omfattar 390 elever i årskurserna 7 till och med 9. Där utöver finns ett arbetslag som består av skolans speciallärare. Skolans leds av en rektor och en biträdande rektor som till sitt stöd har en ledningsgrupp som består av de sex arbetslagsledarna.

Skolinspektionen genomförde under hösten 2015 tillsyn av Ärentunaskolan och i beslut med diarienummer 43-2012:4475 förelades huvudmannen att bland annat säkerställa att rektorn och lärarna klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har. Vidare förelades huvudmannen att se till att lärarna ger elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås, ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling men också att elever som behöver särskilt stöd ges detta. Huvudmannen förelades också att se till att ordningsregler utarbetas under medverkan av eleverna och att ordningsreglerna följs upp vid skolenheten. Vidare konstaterades att skolan saknar enhetliga rutiner för att upprätthålla trygghet och studiero. Tillsynen avslutades i april 2014.

Av Skolverkets statistik för år 2015 framgår att 74 procent av eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och att det genomsnittliga meritvärdet var 232 poäng. Meritvärdet har förbättrats under de tre senaste åren men andelen

elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen har varierat under motsvarande period.

Skolinspektionens elevenkät inför granskningen har besvarats av 328 elever i årskurs 7-9 vid Ärentunaskolan. Vid tiden för granskningen går det 390 elever i årskurs 7-9 vilket ger en svarsfrekvens på 84 procent. Av denna elevenkät framgår att varannan elev anser att de har studiero på lektionerna. Samtidigt anger sju av tio elever att andra elever stör ordningen under lektionstid. Lika stor andel elever anser att de lär sig mycket under lektionerna.

Resultat

<

1. Får eleverna studiero i undervisningen?

1.1 Läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Bedömningen utgår från lärarnas förmåga att skapa och upprätthålla en god lärandemiljö samtidigt som eleverna ges möjlighet att följa undervisningen och engagera sig i ett meningsfullt lärande. Undervisningens kvalitet i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

1.1.1 Lärandemiljö

- Lärandemiljön är uppmuntrande och stödjande.
- Eleverna bemöts respektfullt.

Under de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför på skolan framkommer att lärarna under genomgångar och vid enskilda samtal med elever, genom ordval och samtalston visar ett uppmuntrande och stödjande förhållningssätt gentemot eleverna. Under en av de observerade lektionerna är det påfallande hur ofta läraren lyckas ge beröm till gruppen som hela tiden arbetar mycket fokuserat och intensivt med givna arbetsuppgifter. Genomgående ser utredarna att när lärare behöver tillrättavisa eller uppmana en elev att fokusera på lektionsarbetet sker detta på ett respektfullt sätt.

Under intervjuer med elever uppger någon elev att det i skolan finns lärare som inte alltid behandlar eleverna med respekt. Ett par elever uppger vidare att det finns lärare som aldrig är nöjda med vad eleverna presterar. Någon elev uppger också att det finns lärare som inte bryr sig om hur det går för eleverna. "*De kan bli arga för typ ingenting*" säger denna elev. En annan elev säger dock att "*lärarna försöker göra sitt bästa för oss*".

Under intervju med lärare framkommer att eleverna, en gång i veckan, har något som skolan kallar *värdegrundslektion*. Under dessa lektioner arbetar eleverna med samarbetsövningar och "*hur vi är mot varandra*" som en lärare uttrycker saken. Vid tiden för tillsynen arbetar eleverna under dessa värdegrundslektioner med temat "*Om kriget kommer till Sverige*". Detta är ett viktigt tema anser flera lärare eftersom skolan snart ska starta en förberedelseklass för nyanlända elever. Arbetsområdet behandlar begreppet respekt och flera lärare framhåller att arbetet, att tillsammans med eleverna diskutera begreppet respekt tar tid innan det ger resultat, men att man på skolan har påbörjat en process.

När det gäller inflytande över undervisningen säger en lärare att dennes elever i början av terminen fick skriva ett brev till läraren och berätta vad eleven tyckte var jobbigt och hur eleven ville ha det under lektionerna. En annan lärare talar om att denne låter eleverna i början av läsåret skriva en önskelista över vad de vill jobba med i just detta ämne.

I Skolinspektionens elevenkät inför granskningen svarar sju av tio elever att lärarna behandlar eleverna med respekt. På fråga om läraren ser till att eleverna behandlar varandra med respekt svarar två av tre elever att det stämmer helt och hållet eller att det stämmer ganska bra.

I de enkäter som Skolinspektionen genomför i direkt anslutning till varje observerad lektion uppger nästintill alla elever i de två klasserna att läraren bryr sig om hur det går för dem. Nio av tio elever uppger att läraren behandlar dem med respekt och nästan lika många anser att eleverna behandlar varandra med respekt.

1.1.2 Lärarens ledarskap och undervisningens struktur

- Läraren har ett tydligt ledarskap.
- Lektionen är välplanerad och välstrukturerad.
- Övergångar mellan olika aktiviteter genomförs utan att ordningen störs.

- Läraren ingriper vid störande inslag på ett sätt som främjar elevernas hörsamhet.

Under samtliga lektioner som Skolinspektionen observerar kan utredarna konstatera att lektionerna är välplanerade och välstrukturerade. Alla de observerade lektionerna börjar med att läraren samlar eleverna utanför klassrumsdörren och avvaktar tills det blivit lugnt i gruppen innan eleverna får gå in i klassrummet. En av de observerade lektionerna börjar med att läraren anknyter till föregående lektion för att resonera med eleverna om varför det då blev en *"konstig avslutning av lektionen"*. Denna lärare berättar sedan om den kommande treveckorsperioden och vad den kommer att innehålla för olika moment. En annan lärare skriver på tavlan en tidsdisposition för hela dagen, med tidsangivelse när de olika lektionerna börjar och slutar och vad de ska innehålla. Vid de övriga lektionsobservationerna anger läraren vid uppstarten skriftligt på tavlan, alternativt muntligt vad lektionen kommer att innehålla för moment. Vid en lektion anger läraren även målen för lektionen mycket tydligt. Lektionens avslutande del är dock vid de flesta observerade lektioner inte lika tydlig. En av de observerade lektionerna avslutas kort med att läraren uppmanar eleverna att ställa sig upp bakom sina stolar och läraren avvaktar sedan tills alla elever är tysta. Läraren säger då hej då och eleverna får gå. Efter en av de observerade lektionerna genomför läraren en mycket tydlig avslutning där läraren summerar vad eleverna arbetat med och vad syftet varit med lektionens olika moment. Vid detta tillfälle kopplar också läraren lektionens innehåll till ett av momenten i kursplanen. Läraren synliggör också för eleverna, genom olika frågeställningar, att de varit med och bestämt delar av upplägget av lektionen.

Utredarna ser att det under några av lektionerna förekommer prat om annat än skolarbetet under längre eller kortare tid av lektionspasset. Lärarna hyssjar då åt de elever som inte deltar i lektionsarbetet alternativt går fram till dessa och uppmärksammar dem på att de stör. I de flesta fall upphör eleven då med sitt störande beteende men utredarna ser också att elever under några enstaka lektioner inte bryr sig om att läraren säger till dem. Vid två lektioner som observerats säger läraren till en elev att byta plats för att bryta dennes störande prat. Vid dessa tillfällen sker tillsägelsen med lugn röst och eleven följer lärarens uppmaning.

Under några lektioner har flera elever mössa eller keps på huvudet trots att detta enligt skolans ordningsregler inte är tillåtet. Under någon enstaka observation och då endast under något enstaka tillfälle sysslar elev med sin mobiltelefon. I övrigt förekommer inte mobiltelefoner under lektionstid. Några elever

har dock tillåtelse att under lektionstid lyssna på musik via mobilen. Utredarna kan inte se att detta inverkar negativt på studieron.

Flera av de observerade lektionerna präglas av mycket hög elevaktivitet och det småprat som då uppkommer är mestadels arbetsrelaterat men det förekommer under ett par av de observerade lektionerna att elever pratar ganska högt och stör andra elever med prat som inte är kopplat till lektionsinnehållet. Trots tillsägelse från läraren fortsätter flera elever att prata med varandra rakt ut i klassrummet.

Under någon av de observerade lektionerna är läraren den som är mest aktiv medan de flesta elever är inaktiva och några elever lägger sig ner med huvudet på bänken och förblir liggandes långa stunder av lektionen trots att läraren säger till dem. Läraren ställer kontrollfrågor på text som eleverna läst i läroboken. Eleverna svarar mestadels med att återge meningar som citeras direkt från läroboken.

Under någon lektion är det flera elever som inte har med sig det material som de behöver under lektionen vilket får till följd att elever rör sig ut och in i klassrummet i samband med övergångar mellan olika lektionsaktiviteter. Detta påverkar i de förekommande fallen inte ordningen i klassrummet men det medför att det tar något längre tid för dessa elever att komma igång med arbetet.

Under intervju med elever säger flera av dem att studieron varierar mellan olika lektioner. Flertalet av de intervjuade eleverna menar att ordningsreglerna/Ärentunareglerna oftast fungerar men flera elever säger att reglerna tillämpas på lite olika sätt beroende på vilken lärare eleverna har. Eleverna berättar vidare att de inte får ha keps/mössor på sig under lektionstid, tugga tuggummi eller använda mobil under lektionstid. En elev säger att de aldrig pratat om ordningsreglerna men att lärarna kanske visar upp dem någon minut varje år. Eleverna berättar också att de har värdegrundslektion varje torsdag där de bland annat arbetar med samarbetsövningar och pratar om respekt och grupptrack. En annan elev menar att eleverna inte tar värdegrundslektionerna på allvar. Några elever menar att studieron blir bättre desto längre man går i skolan. En elev uttrycker det som att *"när man börjar sexan vet man inte, men i nian känner man alla och man blir äldre och man blir nästan som en familj"*.

Under intervju med elever framkommer att eleverna under vissa lektioner har möjlighet att få vara med och påverka genom att välja redovisningsform. I vissa ämnen, säger flera elever, har vi inte fått ha något inflytande alls. *"En lärare blir arg när man har synpunkter"* säger en elev. En annan elev säger att de i ett visst

ämne kan få olika sorters problem att lösa och att eleverna även får arbeta på olika sätt.

I intervju med lärare säger flera att studieron varierar mellan de olika klasserna. En lärare påpekar att studieron blir bättre och bättre från årskurs sex då eleverna är nya på skolan fram till årskurs nio då eleverna har vant sig vid skolan regler. Flera lärare lyfter fram att skolan sedan augusti 2014 har en påläst och trygg skolledning som har en klar och tydlig inriktning på sitt arbete. Skolledningen är enligt lärarna väldigt bra på att lyssna in och ändå vara chefer. Flera lärare nämner *Ärentunalektionen*, en modell/struktur för hur en lektion ska struktureras, som en förklaring till den förbättrade studieron i skolan. Modellen säger att eleverna ska samlas utanför klassrummet och vara tysta innan läraren släpper in dem i klassrummet. Vidare ska eleverna ha fasta platser i klassrummet, målet för lektionen ska presenteras, sena elever släpps in när arbetet kommit igång och som avslutning ska läraren summera vad lektionen omfattat. Denna fasta struktur kan dock, enligt en lärare, ibland hindra kreativiteten.

De intervjuade lärarna berättar att det numera finns en plan för hur mottagandet av eleverna ska se ut när de kommer till skolan i årskurs 6. Varje klass får två kompisstödjare och det anordnas samarbetsövningar och andra gemensamma aktiviteter. När det gäller skolans ordningsregler menar flera lärare att nuvarande ordningsregler är väl förankrade bland personal och elever. Lärarna uppger att varje klass fick sex veckor på sig att diskutera förslaget till ordningsregler. Detta gjordes under värdegrundslektionerna, klassråd och elevråd. Därefter beslutade rektor om ordningsreglerna. Samtidigt lyfter några lärare fram det faktum att lärarna fortfarande tycker lite olika kring ordningsreglerna och kanske därför tillämpar dem på olika sätt. I praktiken, säger några lärare, behöver vi nog ha klassrumsregler som kan skilja sig lite mellan olika ämnen och årskurser, men som i grunden utgår från våra gemensamma ordningsregler. Under intervjun framkommer också lärarnas olika synsätt på elevers användande av mobiltelefoner. Enligt lärarna vidtar skolan åtgärder utifrån en konsekvenstrappa som ska gälla när elever bryter mot ordningsreglerna. Samtidigt säger en av lärarna att det inte behövs någon konsekvenstrappa. Under intervjuer framkommer att det varierar mellan olika lärare hur de tillämpar konsekvenstrappan. En lärare säger att eleverna vet att vi lärare ringer till föräldrarna om elev inte följer ordningsreglerna. En annan lärare säger att hen inte alls känner till det där med att ringa hem. Enligt någon lärare säger rektorn att arbetslaget ska lösa det hela. En lärare säger att eleverna vet att om läraren säger till tillräckligt många gånger får eleven lämna klassrummet. Men detta är ovanligt säger en annan lärare.

För att förbättra studiemotivationen har eleverna fått sätta egna mål i de olika ämnena och också fundera över hur de ska kunna nå målen. Visserligen tittar vi mycket mer på resultaten, sedan vi fått en ny skolledning, men fortfarande behöver vi diskutera betygsresultat mer, även skillnaden mellan pojkar och flickor, säger en lärare.

Skolinspektionens enkät inför granskningen visar att åtta av tio elever tycker att de förstår vad de ska lära sig på lektionerna. Sju av tio elever anser att lär sig mycket under lektionerna och sex av tio elever tycker att de får arbeta på olika sätt under lektionerna. Var tredje elev anser att de får komma med synpunkter på vad de ska göra på lektionerna. Nästan sex av tio elever tycker att lärarna ser till att ordningsreglerna följs under lektionerna och drygt hälften av eleverna anser att de fått vara med och bestämma vilka ordningsregler skolan ska ha.

I de enkäter som eleverna besvarat i anslutning till de observerade lektionerna finns följande påstående: "Min lärare ser till att jag förstår vad jag ska göra". I nästan nio av tio svar säger eleverna att det stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra. På fråga om läraren låter eleverna komma med synpunkter på undervisningen uppges i två av tre elevsvar att det stämmer helt och hållet alternativt stämmer ganska bra.

1.1.3 Stimulans och anpassning

- Undervisningen stimulerar och utmanar eleverna. Undervisningen anpassas efter elevernas behov och efter situationen.
- Läraren ger eleverna den hjälp och det stöd som de behöver för att klara arbetsuppgifterna.

Observationer av undervisningen visar att det varierar mellan de olika lektionerna huruvida läraren lyckas stimulera och utmana eleverna i deras lärande. Under några lektioner ser utredarna tydligt att eleverna får utmaningar för att kunna utvecklas så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, genom att eleverna själva får möjlighet att välja svårighetsnivå och intensitet på övningar. Samtidigt ger läraren eleverna tips/uppmuntran om hur de ytterligare kan utmana sig själva parallellt med att läraren kontinuerligt ger eleverna positiv återkoppling/beröm. Speciellt under en av de observerade lektionerna ser utredarna ett stort inslag av kreativitet eftersom eleverna utifrån givna ramar och mål får hitta på egna övningar där just den av läraren eftersträfvade färdigheten tränas. Under en annan lektion ser dock utredarna ett motsatt förhållningssätt

Här styr läraren hela upplägget av lektionen och mycket av lektionstiden ägnas åt enkla frågor från läraren där en elev i taget besvarar frågan, ofta genom att återge direkta formuleringar från läroboken. Under denna lektion sysslar flera elever med andra saker, dock utan att störa studieron för övriga elever.

Under drygt hälften av de observerade lektionerna ser utredarna att läraren ger eleverna utmanande uppgifter och samtidigt ger stöd och hjälp åt elever som behöver det. Trots detta är det under några av dessa lektioner periodvis bristande studiero eftersom flera elever pratar om annat rakt ut i klassrummet. Detta medför att även andra elever får svårt att fokusera på de arbetsuppgifter som eleverna fått. Läraren hyssjar vid flera tillfällen och uppmanar elever att sluta prata. Flera elever ignorerar lärarens tillsägelser.

Av intervjuer med elever framgår att flertalet av dem tycker att de, i de flesta ämnena, kan få extrauppgifter som ofta är lite svårare. Några elever säger dock att om man blir klar så får man vänta in de andra eleverna istället för att få nya utmaningar.

Om eleverna tycker att någonting är svårt att förstå uppger de att läraren i de flesta fall kan hjälpa dem. Eleverna uppger att om man behöver ytterligare hjälp så finns i skolan något som kallas *Studion* och *Bryggan*.

Under lärarintervjuer uppger flera lärare att de tycker att de erbjuder eleverna uppgifter med olika svårighetsgrader och att de även mestadels kan ge elever utmaningar. Några lärare berättar att de ger eleverna övningar som i sin uppbyggnad ger dem möjlighet att själva bestämma svårighetsnivå. Samtidigt säger en annan lärare att det är problematiskt att ge utmaningar eftersom mycket tid går åt för att jobba med de elever som behöver mycket stöd och hjälp under lektionen. En lärare nämner att det finns elever i årskurs 9 som läser på gymnasienivå i dennes ämne. När det gäller elever som är passiva under lektionsspaset säger en lärare att det är viktigt att man som lärare fokuserar på vad eleven kan och inte på vad eleven inte kan och sedan försöka ge dem adekvata uppgifter som eleven klarar av att lösa.

Lärarna beskriver att det förutom de ordinarie ämneslektionerna finns lektionsspaset under veckan där elever dels kan arbeta med uppgifter som de inte hunnit med under ordinarie lektionsspaset och dels få extra stöd. Enligt samtliga lärare strävar man på skolan efter att ge elever stöd inom den ordinarie lektionens ram i största möjliga utsträckning. För att fånga upp elever som behöver stöd och för att få elevhälsans syn på problematik kring någon elev finns det som skolan kallar "Bollplanket" där lärarna kan få ventilerat frågeställningar kring enskilda elever.

Skolinspektionens enkät inför granskningen visar att drygt var tredje elev som besvarat enkäten anser att de får för lite utmanande uppgifter i skolan. Samtidigt menar sju av tio elever att de kan få svårare uppgifter om de vill. Sex av tio elever svarar att de får arbeta på olika sätt under lektionerna.

I den enkät som genomfördes i samband med lektionsobservationerna svarar åtta av tio elever att de får arbeta på olika sätt under lektionerna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i huvudsak genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studieron. Utredningen visar att undervisningen mestadels präglas av en god lärandemiljö där lärare och elever bemöter varandra med respekt. Skolinspektionen bedömer vidare att undervisningen präglas av att lärarna tillämpar ett tydligt ledarskap och att undervisningen är välplanerad med en tydlig struktur. Flertalet elever uppger också att de vet vad de ska arbeta med och att de tycker att de lär sig mycket. Det framkommer av utredningen att många elever inte är nöjda med studieron i alla ämnen och Skolinspektionen kan konstatera att lärare inte alltid konstruktivt ingriper när ordningen störs i klassrummet. Utredningen visar också att alla lektioner inte erbjuder eleverna en strukturerad undervisning vilket bedöms bidra till att det finns elever som inte aktivt deltar i lärandeaktiviteterna.

1.2 Rektorn tar genom sin styrning ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bedömningen utgår från rektors övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö. Rektorns arbete i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

- Rektorn för en dialog med lärarna kring de gemensamma värden som ska gälla och säkerställer att lärarna agerar i enlighet med dessa.
- Rektorn ser till att ordningsregler utarbetas i samråd med eleverna.
- Rektorn ser till att disciplinära åtgärder används på ett sätt som främjar skolsituationen för den elev som är föremål för åtgärden och för övriga elever.

- Rektorn för en dialog med lärarna kring undervisningens genomförande i syfte att säkerställa att undervisningen stimulerar och utmanar eleverna samt anpassas efter deras behov.
- Rektorn ser till att studiero i undervisningen följs upp och analyseras utifrån enskilda lärares förmåga att skapa förutsättningar för studiero i undervisningen. Vid behov vidtar rektorn åtgärder som syftar till förbättringar på klassrumsnivå. Rektorn ser till att disciplinära åtgärder riktade mot elever följs upp med mer långsiktiga åtgärder och med fokus på eventuella brister på system- och verksamhetsnivå.

Efter det att den nya skolledningen tillträdde i augusti 2014 uppger lärare att skolan fått en tydlig skolledning som vet vad de vill uppnå och som också är mån om att förankra sina idéer innan de verkställs. När rektorn började på skolan hösten 2014 utgick han bland annat ifrån den kritik som Skolinspektionen riktade i sitt beslut januari 2014 där skolan fick kritik för bland annat brister i undervisningen samt brister i studieron.

I intervju med rektorn lyfter han upp värdegrundslektionerna som en viktig väg att uppnå god studiero och förbättrade kunskapsresultat. Värdegrundslektionerna ligger utanför timplanen och under dessa lektioner ska eleverna arbeta med värdegrundsfrågor samt diskutera kring begreppet respekt.

Vi måste fokusera på elevernas nyfikenhet och lust att lära, vi måste se på själva undervisningen för att få en meningsfull diskussion kring begreppet studiero, säger rektorn. För att uppnå en förbättrad studiero är det, enligt rektorn, viktigt att arbeta med elevernas motivation för skolarbetet och att eleverna själva får sätta upp tydliga mål och fundera över hur de ska nå dessa mål. Tidigare fanns i skolan ett fokus på att eleverna skulle nå betyget E. Rektorn arbetar för att ändra detta synsätt så att lärarna istället ska fokusera på *"hur många A, B och C betyg ska vi kunna sätta?"* Detta signalerar, enligt rektorn, ett annat förhållningssätt att tänka kring begreppet utmaningar för eleverna.

Vidare konstaterade rektorn ganska snart att lektionsstrukturen såg olika ut i de olika klassrummen. Vi började fundera, säger rektorn, över hur en lektion bör se ut utifrån synsättet att eleverna ska känna igen sig när de går mellan olika lektioner. Skolledningen presenterade en modell kallad Ärentunalektionen som anger en struktur för hur en lektion ska genomföras. Denna modell diskuterades i personalgruppen under hösten 2014 och Ärentunamodellen/Ärentunalektionen sjsattes i januari 2015, säger rektorn. Ledningen driver denna fråga hårt, men vi är inte framme ännu, säger rektorn som dock

menar att studieron, genom bland annat ovanstående åtgärder, har förbättrats i skolan.

För att uppnå god studiero i skolans klasser lyfter rektorn fram behovet av ett genomtänkt mottagande av årskurs sex, när de börjar på Ärentunaskolan. Från höstterminen 2015 finns en modell/struktur för hur mottagandet ska se ut. Rektorn strävar efter att varje klass ska ha två klassföreståndare. I dagsläget arbetar man med att i första hand se till att alla årskurs sex får två klassföreståndare. Förbättrad kontakt mellan elev och klassföreståndare ser rektorn som ytterligare en metod att förbättra motivation och studiero för eleverna.

Vid varje medarbetarsamtal resonerar jag med läraren om hur lektionerna fungerar och hur läraren planerar sitt arbete, säger rektorn. Om en elev behöver stöd i någon klass så har vi möjlighet att stötta både med kuratorsinsats och stöd från specialpedagog. Enligt rektorn har skolan nu en bättre fungerande elevhälsa där specialpedagogen kan stötta lärarna när det gäller extra anpassningar i klassrummet och detta är också en viktig väg att gå för att uppnå en god studiero, säger rektorn.

För att rektorn ska få kännedom om läget i klasserna finns det alltid på ledningsgruppens möten en punkt på dagordningen där ledningsgruppen diskuterar läget i de olika arbetslagen. Dessutom går kurator och specialpedagog runt på arbetslagsmöten och fångar upp eventuella problem som sedan förs vidare till skolledningen. Rektorn följer också upp hur det är med studieron och arbetet med värdegrundsarbetet på möten med elevhälsogruppen som genomförs en gång i veckan. Då rapporterar också skolsköterskan sina erfarenheter på skolnivå utifrån samtal med elever. Rektorn nämner Bollplanket, den veckovis återkommande tid då lärarna kan träffa elevhälsan och lyfta problematik kring någon elev. Rektorn lyfter dock fram risken med denna möjlighet, *"en del lärare tror att problemen kan lösas när de kommer dit, men så enkelt är det inte"* framhåller rektorn.

Rektorn träffar också elevrådet och håller sig på detta sätt informerad om elevernas syn på studiero och värdegrundsfrågor.

I intervju med elever uppger någon att de inte har pratat om ordningsregler men flera andra elever hänvisar till Ärentunareglerna som också finns uppsatta i flera klassrum. Ett flertal elever berättar att de varit med och utformat ordningsreglerna vid möten med klassråd och elevråd. Några elever tycker att det i flera ämnen har blivit bättre med studieron. Enligt både lärare och rektorn har eleverna varit delaktiga i framtagandet av ordningsregler. Rektorn säger dock att man börjat fundera på om reglerna kanske måste bli mer flexibla utifrån lärare och ämne vilket innebär att reglerna kan utformas lite olika från ämne till ämne.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn i stor utsträckning tar ett övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö i stort och för studieron i klassrummet.

Det framkommer av granskningen att rektorn arbetar målinriktat för att förankra gemensamma värden och synsätt i skolan. Skolinspektionen konstaterar att rektorn har påbörjat ett arbete för att skapa gemensamma strukturer och förhållningssätt när det gäller värdegrundsfrågor och hur undervisningen ska genomföras.

Skolinspektionen konstaterar vidare att eleverna har varit delaktiga i utarbetandet av ordningsregler och rektorn har vidtagit ett flertal åtgärder för att förbättra studieron. Skolinspektionen bedömer dock att rektorn bara till viss del har säkerställt att samtliga lärare erbjuder eleverna utmaningar i deras kunskapsutveckling.

Metod och material

Granskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero utgår från skolbesök där empiri samlas in genom att inspektörerna observerar undervisning och genomför intervjuer. Inför skolbesöken studeras de dokument som begärs in från skolan, tillsammans med resultat från skolenkäten. I Skolinspektionens modell för granskning av undervisning ingår olika datainsamlingsmetoder: statistik, dokumentstudier, observationer, intervjuer och enkäter.

Dokumentstudier och elevenkäter utgör underlag för de intervjuer som genomförs med elever, lärare och rektor och syftar till att dels ge en bild av skolans arbete för att säkerställa studiero dels till att planera genomförandet av skolbesöken.

Syftet med lektionsobservationerna är att inspektörerna ska inhämta förstahandsinformation om hur de observerade lärarna genomför undervisningen avseende granskningens frågeställningar.

Två olika elevenkäter används i denna granskning. Samtliga skolans elever i de årskurser som granskningen omfattar besvarar en inledande enkät som belyser elevernas upplevelse av studiero i undervisningen och lärarnas och skolans arbete med att främja och upprätthålla studiero. Vidare besvarar eleverna en enkät i slutet av de lektioner som observerats.

Tabellen visar andel elever i årskurserna 7 till 9 som besvarat den inledande elevenkäten, antalet intervjuade elever, antal lektionsobservationer, antalet elever som besvarat den uppföljande elevenkäten samt antalet intervjuade lärare.

Ärentunaskolan	Antal/andel
Inledande elevenkät	84 procent (328 elever)
Lektionsobservationer	6
Uppföljande elevenkät	140 elevsvar
Intervjuade elever	12
Intervjuade lärare	11